

11. Elfenbenskysten

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Den sikkerhedsmæssige og humanitære situation i Elfenbenskysten er tiltagende bekymrende som resultat af den politiske krise i landet. Der rapporteres dagligt om voldelige sammenstød mellem sikkerhedsstyrkerne, som støtter den tidligere præsident Laurent Gbagbo, og de tidligere oprørsstyrker Force Nouvelle, der bakker op om Alassane Ouattara som den legitime valgte præsident. Der er således udbredt bekymring for, at landet står på randen af endnu en borgerkrig. På den baggrund pågår der forhandlinger i Bruxelles om en revidering af de eksisterende EU-sanktioner mod Elfenbenskysten, for at lægge yderligere pres på Gbagbo om at træde tilbage. Revideringen består dels i indførelse af yderligere restriktive tiltag, en udvidelse af listen over sanktionerede personer og enheder, dels præciseringer af EU-sanktionernes bestemmelser for at sikre deres effektivitet, ensartede efterlevelse og en evaluering heraf. Det tilstræbes i EU at nå til enighed om teknikaliteterne i revisionen med henblik på vedtagelse på et snart forestående rådsmøde. Det kan dog på nuværende tidspunkt ikke med sikkerhed fastslås, hvornår der opnås enighed om revisionen af sanktionerne, og hvornår ændringerne træder i kraft. Der foreligger endnu ikke udkast til rådsbeslutninger.

2. Baggrund

EU indførte den 22. december 2010 målrettede sanktioner mod Elfenbenskysten som følge af, at den siddende præsident Laurent Gbagbo nægtede at anerkende sit nederlagt ved anden runde af præsidentvalget den 28. november 2010 og overdrage magten til sin demokratisk valgte efterfølger Alassane Ouattara. Sanktionerne har til formål at få Gbagbo til at træde tilbage, for derved at forhindre endnu en borgerkrig i Elfenbenskysten og for at undgå, at Gbagbo slipper af sted med at underkende resultat af det demokratisk afholdte valg, hvilket ville udgøre en trussel mod demokratiseringsdagsordenen i Afrika.

Sanktionerne omfattede i første omgang indrejseforbud i EU for Gbagbo selv og en række af hans vigtigste støtter, men er efterfølgende blevet udvidet flere gange. Den 14. januar 2011 blev der således vedtaget en indfrysning af økonomiske midler tilhørende en række personer og enheder. Ændringen betød også et forbud mod at stille økonomiske midler til rådighed for personer og enheder på listen. Den 31. januar 2011 besluttede EU igen at udvide listen over sanktionerede personer og enheder.

Gbagbo er afhængig af udenlandske pengestrømme for at kunne forblive ved magten, og det formodes, at hvis disse stoppes vil han ikke længere være i stand til at betale lønninger til bl.a. militæret og politiet, og dermed vil hans magt begrænses. Det er generelt vurderingen, at EU-sanktionerne er effektive og virker, eftersom Gbagbo er kommet i pengebånd. Mod forventning har de finansielle begrænsninger dog endnu ikke ført til et mærkbart fald i den indenrigspolitiske støtte til Gbagbo, i hvert fald ikke på overfladen.

Grundet den tiltagende forværrede situation i Elfenbenskysten med daglige voldelige sammenstød, som har kostet mindst 392 menneskeliv samt resulteret i, at der er op til 370.000 internt fordrevne, og at over 80.000 ivorianere er flygtet til Liberia, arbejder EU i øjeblikket for yderligere skærpelser af EU-sanktionerne mod Elfenbenskysten. Hensigten er at fremme en politisk løsning af konflikten gennem opretholdelse af presset på Gbagbo, for derved at få ham til at træde tilbage. Forslaget om skærpelse af sanktionerne består bl.a. i et forbud mod køb og handel med ivorianske statsobligationer, udstedt af Gbagbos regering, samt forbud mod ydelse af lån til Gbagbo og de øvrige personer og enheder, som er omfattet af EU-sanktionerne. Ligeledes forslag om at yderligere navne på personer og yderligere én enhed skal inkluderes på sanktionslisten.

I tillæg hertil indeholder forslaget til ændring af sanktionerne en række bestemmelser, som skal sikre en præcisering af eksisterende bestemmelsers betydning for dermed at sikre og fremme sanktionernes effektivitet og ensartede gennemførelse. Forslagene hertil er bl.a. fremsat på baggrund af, at der på listen af 14. januar 2011 optræder de to store havne i Elfenbenskysten, Abidjan og San Pedro. En række europæiske rederier, herunder danske, besejler de to havne, og de kunne efter 14. januar 2011 ikke længere betale havneafgifter og dermed ikke læsse eller losse fra havnene. For at sikre erhvervet mulighed for at tilpasse sig sanktionerne har de fleste EU-medlemslande, herunder Danmark, valgt at gøre brug af en tidsbegrænset undtagelsesbestemmelse i sanktionsregimet, som har givet mulighed for at tillade, at skibe, der allerede lå i havnene, samt skibe, der allerede var på vej til Elfenbenskysten ved sanktionernes vedtagelse, ekstraordinært kunne betale havneafgifter, bl.a. for at undgå, at de beslaglægges af de lokale havnemyndigheder.

Derudover arbejder Danmark – støttet af en lang række lande – for, at EU-sanktionerne skal evalueres i den nærmere fremtid, for at sikre deres effektivitet og ensartede efterlevelse, afvejet i forhold til bl.a. humanitære hensyn.

En række internationale mæglingsbestrebelse – særligt i ECOWAS og senest i AU-regi – mellem konfliktens parter har endnu ikke ført til en løsning på konflikten. Senest har AU forsøgt at løse konflikten under et møde den 9. - 10. marts 2011 i Addis Ababa, hvor Ouattara deltog, men hvor Gbagbo var repræsenteret ved bl.a. sin udenrigsminister. Gbagbos repræsentanter forkastede ikke uventet mæglingsforslaget. Med Ouattara ude af landet har Gbagbo indført et forbud mod overflyvninger og landing af FN og franske fly. Talsmanden for FN's generalsekretær har dog udtalt, at FN vil fortsætte flyvninger i og til Elfenbenskysten. Forbuddet betyder dog, at det kan blive sværere for Ouattara at returnere til Abidjan.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Formålet med revideringen af EU-sanktionerne mod Elfenbenskysten er at nå frem til en ordning, hvorved man både tilgodeser hensynet til at opretholde et stærkt pres på Gbagbo om at træde tilbage, og hensynet til at sikre erhvervslivet en rimelig mulighed for at tilpasse sig sanktionerne, og at dette sker på lige vilkår i alle EU-medlemslande.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af revisionen af EU-sanktionerne vil bidrage til at fremme en ensartet efterlevelse af EU-sanktionerne. I den givne situation er ensartet efterlevelse ud fra et konkurrencehensyn i dansk erhvervslivs interesse, særligt f.s.v.a. de danske rederier, som under normale omstændigheder besejler de to ivorianske havne, der er omfattet af sanktionerne.

9. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige holdning

Fra dansk side er det opfattelsen, at det er afgørende, at opretholde det politiske og økonomiske pres på Gbagbos regime, herunder gennem et enigt EU. Der må samtidig sikres en ensartet implementering, således at danske rederier ikke rammes hårdere end rederier i andre EU-medlemslande.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

På nuværende tidspunkt er der ikke opnået enighed om teknikaliteterne i det kompromisforslag, som EU-formandskabet har forfattet, til revision af EU-sanktionerne. Det er forventningen, at der i de kommende uger vil foreligge et forhandlingsresultat. Såfremt der ikke kan opnås enighed vil status quo f.s.v.a. sanktionernes bestemmelse blive opretholdt.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Situationen i Elfenbenskysten blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 28. januar 2011.